

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІNET
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МИСТЕЦТВ І КУЛЬТУРИ

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
ПРОГРАМА
для музичних вузів із спеціальності
" ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ "

Київ - 1998

Укладачі: Мірошнікова А.А., професор Харківського державного інституту мистецтв ім. І. П. Котляревського, Добровольський П.Г., доцент Донецької державної консерваторії ім. С. С. Прокоф'єва

Рецензенти: Дуговенко В.М., в.о. професора Одеської державної консерваторії ім. А.В. Нежданової
Ірха В.І., заслужений працівник культури, доцент Харківського державного інституту культури

Відповідальний за випуск: Волохоневич В.І.

Редактор: Іванченко В.Г., кандидат мистецтвознавства, доцент Донецької державної консерваторії ім. С. С. Прокоф'єва

© Республіканський методкабінет
навчальних закладів мистецтв і культури, 1998

Обсяг педагогічної практики - 140 годин
з них:

під керівництвом викладача - 70 годин
самостійна робота - 70 годин

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Серед багатьох спеціальностей професія, яка особливо виділяється своєю багатопрофільністю (педагогічною та виконавською діяльністю) - це диригент хору. В зв'язку з цим удосконалення якості підготовки кадрів хороших диригентів вищої кваліфікації є одним з найбільш актуальних питань, бо випускники-диригенти, які мають вищу освіту, повинні бути готові до здійснення різноманітних форм естетичного виховання дітей, усвідомлюючи високе значення своєї діяльності. Тому одним з головних завдань музичних вузів є забезпечення вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації музичної освіти вискокваліфіційними викладачами, які мають добру фахову підготовку і засвоїли передові прийоми та методи педагогічної роботи. Ось чому у професійній підготовці майбутнього диригента хору особливе місце посідає "Педагогічна практика", бо саме тут всі знання, вміння та навички, придбані студентами в комплексі музично-теоретичних і спеціальних дисциплін знаходять живе втілення в конкретній роботі, наближеній за характером до майбутньої діяльності випускників вищих навчальних закладів. Внаслідок цього перед викладачами музичних вузів постають завдання:

- виховати у студентів любов до педагогічної діяльності і бажання продовжувати цю роботу у майбутньому;
- навчити студентів педагогічно грамотно приміняти надбані знання, самостійно планувати процес навчальних занять з диригентсько-хорових дисциплін, творчо підходячи до вирішення головних педагогічних завдань:

- навчити студентів методично вірно проводити різні заняття;
- прищепити студентам навички методичної роботи: вміння вести спостереження, грамотно аналізувати уроки та інші форми навчальної роботи.

Формування та удосконалення педагогічних навичок передбачає оволодіння різноманітними формами роботи, вміння ставити та вирішувати конкретні педагогічні завдання як професійного, так і виховного плану.

У ході педагогічної практики студент зобов'язаний:

- проводити індивідуальні та лекційні заняття;
- методично грамотно будувати та проводити уроки різного типу;
- вірно і цілеспрямовано добирати необхідні посібники (літературу) та навчально-методичний матеріал для проведення занять;
- зміти скласти робочі плани індивідуальних занять, календарно-тематичні та поурочні плани лекційних занять;
- правильно оформлювати навчальну документацію.

Педагогічна практика на диригентсько-хорових відділеннях музичних вузів проводиться два роки після проходження курсу "Методика викладання хорових дисциплін":

- перший рік - це практика викладання диригентсько-хорових дисциплін в вищих професійних музичних закладах I-II рівня акредитації музичної освіти з проведенням індивідуальних і колективних занять з обов'язковим читанням лекційних курсів;
- другий рік - практика з диригування, читання хорових партитур із студентами музичних училищ, училищ культури, шкіл-десятирічок або молодших (I-II) курсів музичних вузів.

Практика, що пропонується, є активною і проводиться під наглядом викладача - керівника практики. Але поряд з ним студент має можливість займатися практикою спостереження за рахунок годин відведених для самостійної роботи.

* Термін проведення "Методики" та "Педагогічної практики" визначається згідно з навчальним планом вузу.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Педагогічною практикою займаються всі студенти диригентсько-хорових відділень музичних вузів денної форми навчання. Тому потрібна досить чітка її організація. Головним питанням організації є підготовка баз проведення практики і цілеспрямованій її розподіл між студентами. Це можуть бути: училища культури і мистецтв, музичні училища, педагогічні та музично-педагогічні коледжі, музичні школи-десятирічки, хорові студії, студії сектора практики музичних вузів. Однак всі ці заклади повинні відповідати вимогам практики студентів музичного вузу. Закріплення баз практики за вузом треба оформити договором між ректором вузу і керівником навчального закладу, де буде проходити практика.

Загальне організаційне керівництво педагогічною практикою здійснює сектор практики вузу. Методичне її забезпечення здійснює викладач кафедри хорового диригування, виконувачи обов'язки керівника педагогічної практики на відділенні. Він проводить:

- розподіл та закріплення студентів за базами проходження всіх видів педагогічної практики;
- закріплення за ними викладачів-консультантів, які ведуть індивідуальні та групові заняття;
- ознайомлення студентів з методами проведення заліків та іспитів індивідуальних та лекційних курсів.

Крім того, керівник практики здійснює координацію занять студентів з курсу "Методики" і "Педагогічної практики".

Відповідальність за якість і повне виконання студентами програм педагогічної практики лежить на керівникові практики, який веде постійне спостереження за самостійною роботою закріплених за ним студентів, відвідує їх заняття, обговорює з ними ці заняття, оцінює, говорить про успіхи і недоліки у проведенні, організації та мето-

личній спрямованості. Керівник практики і консультант надають методичну допомогу практикантам з усіх питань організації навчального процесу, слідкують за постійним і правильним веденням всієї необхідної документації (журнали, плани, щоденники, звіти).

З метою забезпечення достатньо тісних контактів між курсами методики та педагогічної практики, бажано, щоб до роботи керівника практики закріплювалися в першу чергу викладачі, що ведуть курс методики викладання диригентсько-хорових дисциплін.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Процес проходження педагогічної практики в кожному навчальному закладі вирішується згідно конкретних умов та можливостей баз проходження практики.

Важливим ланкою підготовки студента до самостійної праці є всі види практики: спостереження, асистентська та самостійна (активна).

Практика спостереження – це знайомство з роботами досвідчених фахівців-викладачів. Спостереження за їх роботами допоможе студентам на практиці побачити втілення тих принципів і методичних настанов, про які їм повідомлялося у курсі методики, а також познайомитись з індивідуальними прийомами роботи кожного викладача.

Під час практики студенти вчать грамотно і професійно аналізувати кожний урок. Бажаним тут є ведення щоденника спостережень.

Асистентська практика не має постійного характеру, тому що в процесі її студенти виконують окремі доручення викладача, які пов'язані з конкретними формами навчальної роботи, з конкретним завданням викладача на групових або індивідуальних уроках. Цей вид практики може йти паралельно з практикою спостереження або в кінці її.

Самостійну активну практику студенти повинні проводити з фахових дисциплін диригентсько-хорового циклу. Бажано, щоб рівень під-

готовки студентів та груп, з якими практикант буде працювати, за своєю професійною підготовкою наближався до рівня студентів музичного училища, що дасть можливість проводити з ними роботу за програмами цього навчального закладу.

У процесі проходження практики студент зобов'язаний також, в залежності від дисципліни, засвоїти основні форми перевірки знань поурочні опитування, контрольні уроки, заліки, іспити і т.п.

За період проходження педагогічної практики студент зобов'язаний в училищах культури і мистецтв, музичних училищах, педагогічних коледжах прочитати не менш двох лекцій (по одній у двох семестрах) з фахових дисциплін, які потім аналізуються у присутності студентів курсу. Але перш ніж почати активну практику по читанню лекції студенту необхідно не менш двох занять спостерігати роботу викладача, який веде цей курс.

На підготовку та проведення лекцій треба відвести до 6 годин у семестрі на кожного студента.*

Самостійна робота студента завершується контрольним уроком, який після закінчення аналізується викладачем-консультантом і керівником практики. Бажана присутність студентів всього курсу.

Вся робота студента з педагогічної практики повинна бути спрямована на практичне оволодіння навичками фахових дисциплін, на гарне засвоєння їм принципів, викладених у методичних курсах вузу, а також у навчальних посібниках. Обов'язковим повинно бути знання програм навчальних закладів, де проводиться педагогічна практика.

* Кількість годин на проведення практики з індивідуальних дисциплін кожен вуз коректує згідно з своїм навчальним планом, а також можливостей вузу та можливостей баз проходження практики.

ФОРМИ ЗВІТУ І ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Згідно з навчальним планом фаху " Хорове диригування " проходження педагогічної практики закінчується заліком після завершення індивідуальних або колективних форм занять. Термін його проведення кожен вуз встановлює згідно свого навчального плану.

Оцінка з педагогічної практики виставляється студенту-практиканту на підставі:

- результатів постійного спостереження викладача-керівника практики за роботою студента та наданої характеристики;
- відношення студента до цього виду роботи (систематичність і добropорядність у проведенні практики, творчий підхід до роботи);
- виконання усіх пунктів того чи іншого виду практики.

ВЗІРЦЕВА ФОРМА ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКАНТА

№ пп	Дисципліна	Вид пр-ки	Кількість годин	Тема уроку	Зміст уроку	Завдання керівника практики	Підпис викладача
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Авратинер В. Обучение и воспитание музыканта-педагога. - М.: Просвещение, 1981
- Алексеев М. Как читать лекции в разных аудиториях. - М.: Просвещение, 1979
- Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования. - М.: Музыка, 1969
- Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство. - Л.: Музыка, 1974
- Білявський Е. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. - К.: Музична Україна, 1984
- Гуменюк А. Український народний хор. - К.: Музична Україна, 1969
- Егоров А. Очерки по методике преподавания хоровых дисциплин. - Л.: Музгиз, 1958
- Ильин В. О методике ведения хоровой практики на начальной стадии обучения дирижера-хормейстера. В кн. "Хоровое искусство". Вып. III. - Л.: Музыка, 1972
- Колесса М. Основы техники дирижирования. - К.: Музична Україна, 1973
- Коломієць А., Пащенко В., Тіхова Є. Курс читання хорових партитур. - К.: Музична Україна, 1977
- Койман Р. Виховання диригента: психологічні особливості. - К.: Музична Україна, 1986
- Лагутин А. Подготовка учащихся к педагогической работе по музыкальной литературе. В кн. "Вопросы музыкальной педагогики". Вып. 3. - М.: Музыка, 1981
- Лашенко А. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. - К.: Музична Україна, 1989
- Медвинь Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. - М.: Музыка, 1978

Минин В. К проблеме подготовки дирижера хора. В сб. Труды ГМПИ им.
Гнесиных. Вып. 19. - М.: 1975

Основы ораторского искусства (курс лекций). Кол. авт-в под ред.
Г. Маричевой. - М.: Просвещение, 1980

Пігров К. Керування хором. - К.: Держ. видав. образ. мистецтва і муз.-ри
УРСР, 1962

Разумний І. Посібник з диригування. - К.: Музична Україна, 1968

БІ